

Het **Panel Verpleegkundigen en Verzorgenden** bestaat uit 400 verpleegkundigen en 300 verzorgenden. De verpleegkundigen zijn werkzaam in vier sectoren: de algemene ziekenhuizen, de psychiatrie, de zorg voor mensen met een verstandelijke handicap, en de thuiszorg. De verzorgenden zijn werkzaam in drie sectoren: de verpleeghuizen, de verzorgingshuizen, en de thuiszorg. Het Panel Verpleegkundigen en Verzorgenden is een initiatief van het Landelijk Expertisecentrum Verpleging & Verzorging (LEVV, voorheen LCVV) en het onderzoeksinstituut NIVEL.

Lezers van TvZ kunnen suggesties voor door het panel te behandelen onderwerpen sturen naar Anke de Veer (a.deveer@nivel.nl). De onderwerpen moeten relevant zijn voor een grote groep verpleegkundigen en verzorgenden.

Verpleegkundigen en verzorgenden willen meer waardering van het management

Tweederde van de verpleegkundigen en verzorgenden ervaart geen of weinig waardering vanuit de directie. Als ze die wél zouden krijgen zou dat hun beroepsuitoefening veel aantrekkelijker maken. Dit is een van de conclusies van een onlangs verschenen rapport over de aantrekkelijkheid van het verpleegkundig en verzorgend beroep.

De in het rapport (Welling e.a., 2002) gepresenteerde resultaten zijn gebaseerd op de peiling die in 2001 is gehouden onder het Panel Verpleegkundigen en Verzorgenden. Doel van deze peiling was te achterhalen hoe volgens verpleegkundigen en verzorgenden zélf hun beroep aantrekkelijker kan worden. Dit is hard nodig, want er zijn nu al te weinig verpleegkundigen en verzorgenden, terwijl ze in de toekomst nog meer nodig zullen worden. Bovendien is het verloop groot. Elk jaar zien werkgevers ongeveer 16 procent van de verpleegkundigen en verzorgenden vertrekken. Eén op de tien vertrekkende verpleegkundigen en verzorgenden stopt helemaal met het werken in de gezondheidszorg (Van der Windt e.a., 2002).

Waarom een beroep al dan niet als aantrekkelijk wordt ervaren, hangt van veel factoren af. Uiteraard spelen salaris en secundaire arbeidsomstandigheden een rol. We keken in de peiling wat daarnaast nog belangrijk is. We vroegen de panelleden aan te geven of hun beroep aantrekkelijker zou worden door meer groei- en ontplooiingsmogelijkheden, werkdrukmaatregelen, betrokkenheid bij beleids- en besluitvorming, waardering binnen de organisatie voor hun werk, zelfstandigheid en ondersteuning door leidinggevendenden.¹ Deze thema's sluiten aan bij de thema's uit het manifest dat in 2000 op de Dag van de Verpleging is verspreid door het LCVV, de Algemene Vergadering Verpleegkundigen en Verzorgenden (AVVV) en de Orde van Medisch Specialisten (OMS). Daarnaast konden de panelleden ook andere

onderwerpen noemen die volgens hen belangrijk zijn om hun werk aantrekkelijker te maken.

Waardering, werkdrukverlaging, scholing

Vooral meer waardering van het management, verlaging van de werkdruk, en meer na- en bijscholingsmogelijkheden lijken essentieel om het beroep aantrekkelijker te maken (zie figuur). Vier van de vijf verpleegkundigen en verzorgenden (79%) zeggen dat hun beroep aantrekkelijker wordt als hun managers hen meer waarderen. Op de tweede plaats staat verlaging van de werkdruk (73%), direct gevolgd door meer bij- en nascholing (72%). De helft van de panelleden noemt in dit verband meer inspraak in het beleid van het team, een duidelijker loopbaanperspectief en meer ondersteuning door leidinggevendenden. Een kwart van de panelleden noemt meer zelfstandigheid in het werk.

Verschillen tussen zorgsectoren

Verpleegkundigen in de *algemene ziekenhuizen* vinden vaker dan hun collega's in andere zorgsectoren dat hun beroep aantrekkelijker wordt als zij meer waardering van het management (91%) en meer inspraak in het afdelingsbeleid zouden krijgen (58%). Zij geven wat minder aan dat hun beroep aantrekkelijker wordt door meer zelfstandigheid (16%). Ook de verpleegkundigen in de *psychiatrie* willen relatief vaak meer waardering van het management (90%) en meer inspraak in het beleid (62%). Zij geven daarnaast dikwijls aan dat een duidelijker loopbaanperspectief hun beroep aantrekkelijker zou maken (63%). De verpleegkundigen die in de *verstandelijk gehandicaptenzorg* werken hebben met de andere verpleegkundigen gemeen dat ook zij meer waardering willen van het management (87%) en meer inspraak in het afdelings- of teambeleid (57%).

De werkdruk is binnen alle zorgsectoren een bedreiging voor de aantrekkelijkheid van het werk, maar voor de verzorgenden in *verpleeghuizen* is een verlaging van de werkdruk cruciaal voor het aantrekkelijker maken van hun werk (90%). Zij noemen ook het meest dat meer zelfstandigheid in het werk hun beroep aantrekkelijker zou maken

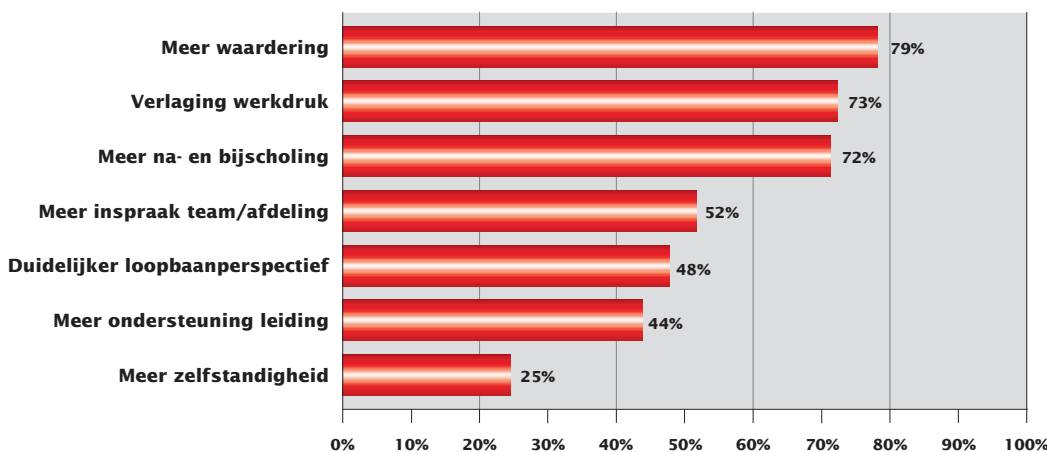
(34%). Een duidelijker loopbaanperspectief wordt door de verzorgenden in verpleeghuizen wat minder vaak genoemd (40%).

Opvallend is dat verzorgenden in *verzorgingshuizen* geen enkel aspect vaker noemen dan de verpleegkundigen en de verzorgenden in de andere zorgsectoren. Zij denken minder vaak dat hun beroep aantrekkelijker wordt als er binnen de organisatie meer waardering voor hun werk zou zijn (63%) en als zij een duidelijker loopbaanperspectief zouden hebben (40%).

Ook de verzorgenden in de *thuiszorg* noemen geen enkel aspect vaker dan verpleegkundigen en verzorgenden in de andere zorgsectoren. Minder vaak verwachten zij een effect van extra waardering en verlaging van de werkdruk (respectievelijk 62%, 60%), waardoor meer bij- en nascholing het meest genoemde aspect is in de thuiszorg (72%).

vergroten. Meer waardering binnen de organisatie voor het werk van verpleegkundigen en verzorgenden staat minder centraal in deze maatregelen maar is ook moeilijker door concrete beleidsmaatregelen te beïnvloeden. Wat vooral belangrijk lijkt, is dat directieleden en andere managers zich meer bewust worden van de noodzaak om verpleegkundigen en verzorgenden duidelijke blijken van waardering te geven. Het gaat hierbij niet alleen om financiële waardering, maar zeker ook om medemenselijke en professionele waardering. De manier waarop managers met en over verpleegkundigen en verzorgenden praten, de 'klop op de schouder' en dergelijke zijn daarbij essentieel. Binnenkort worden dezelfde vragen over de aantrekkelijkheid van het beroep weer aan de verpleegkundigen en verzorgenden van het Panel voorgelegd. Hierdoor kunnen we nagaan of er veranderingen zijn en

WAT MAAKT HET BEROEP AANTREKKELIJK?

De mening van verpleegkundigen en verzorgenden over factoren die hun beroep aantrekkelijker kunnen maken (percentages).

Verzorgenden in deze sector zeggen ook minder vaak dat ze een effect verwachten van meer inspraak in het beleid van het team (35%).

Salaris en arbeidsomstandigheden

Van de panelleden heeft 21 procent zélf onderwerpen aangegeven die de uitoefening van het beroep aantrekkelijker zouden maken. Het meest genoemd is salarisverhoging. 'Beter salaris voor dit toch wel zware beroep, vergeleken met het bedrijfsleven', merkt één van de panelleden op. Regelmatig wordt salarisverhoging in combinatie genoemd met betere arbeidsomstandigheden, zoals kinderopvang en regelmatiger werken. Andere aspecten die naar voren komen in verband met het aantrekkelijker maken van het beroep zijn: meer (gediplomeerd) personeel, betere dienstroosters, meer betrokkenheid vanuit de directies, en meer groei mogelijkheden.

Vooral meer waardering, verlaging van de werkdruk, en meer na- en bijscholingsmogelijkheden lijken dus essentieel voor het aantrekkelijker maken van het beroep. De laatste jaren zijn in de zorgCAO's en in het Convenant Arbeidsmarkt Zorgsector afspraken gemaakt om de werkdruk te verminderen, de secundaire arbeidsvoorwaarden te verbeteren, en de mogelijkheden voor bij- en nascholing en doorstroming te

hoe de aantrekkelijkheid van het beroep voor verpleegkundigen en verzorgenden zich in de tijd ontwikkelt. ■

Literatuur

Welling, B.J.M., Van der Meulen-Arts, S.E.J., Hutten, J.B.F., A.L. Francke. *De aantrekkelijkheid van het beroep. De eerste peiling onder het Panel Verpleegkundigen en Verzorgenden*. LCVV/NIVEL, Utrecht, 2002.

Windt, W. van der, Calsbeek, H., Talma, H., L Hingstman. *Feiten over verpleegkundige en verzorgende beroepen in Nederland 2002*. Elsevier Gezondheidszorg/LCVV, Maarssen/Utrecht, 2002.

Noot

1 Dit bericht is gebaseerd op de vragenlijst die in 2001 is ingevuld door het Panel Verpleegkundigen en Verzorgenden. Het betrof 499 verpleegkundigen en verzorgenden. Zij waren werkzaam in zes sectoren. De verpleegkundigen werkten in algemene ziekenhuizen, de psychiatrie, en de verstandelijk gehandicaptenzorg. De verzorgenden werkten in de thuiszorg, verpleeghuizen en verzorgingshuizen.

Nawoord

In de weergave van de figuren bij het Panelbericht in TvZ nr. 1 is een storende fout geslopen. Zie p. 59 voor een rectificatie.